

16. januar 2012

Notat: Veterancentrets kommentarer til Bjarne Bo Jørgensens henvendelse til Forsvarsministren 14.12.2011.

FKO har anmodet Veterancentret om kommentarer til nedenstående spørgsmål fra Bjarne Bo Jørgensen, Context Consult samt tydeliggørelse af de økonomiske overvejelser, der udgør en del af grundlaget for forsvarets afvisning af samarbejdet med Context Consult. Dette indgår i Veterancentrets besvarelser af spørgsmål B-D.

Spørgsmål A: Hvordan kan man forklare at 1½ måned efter etablering af Veterancentret siger forsvaret nej til et projekt, der kan hjælpe mange hundrede hjemvendte soldater med deres psykiske problemer?

Veterancentrets kommentarer: Militærpsykologisk afdeling (MPA) er generelt kendetegnet ved et klart udviklingsfokus, og er fortløbende involveret i forskellige udviklingsprojekter, fx aktuelt samarbejde med robusthedsprojekt om at øge soldaters robusthed inden udsendelse med inspiration fra den amerikanske hærs tiltag.

Da MPA i første omgang blev kontaktet om et eventuelt samarbejde med Context Consult fandt MPA det interessant, da Homemind muligvis kunne bidrage til øget effektivitet og at det var et nyt tilbud på paletten af serviceydelser samt at projektet kunne give erfaringer med netbaserede ydelser. Men i august 2011 og dermed inden etablering af Veterancentret meddelte MPA at man ikke så sig i stand til at samarbejde med Bjarne Bo Jørgensen og Context Consult om projekt Homemind. Dette skete med henvisning til:

- Prioritering af kerneopgaver i forbindelse med etablering af Veterancentret og implementering af veteranpolitikken,
- Usikkerhed om validiteten i præmis for hypotesen om betydeligt øget effektivitet i fht soldater – og især i forhold til de særlige forhold i fht danske soldaters anvendelse af psykolog.
- Ressourcer (personalemæssigt) samt usikkerhed om økonomien og hvilke omkostninger, man ville binde forsvaret op på, hvis Homemind skulle benyttes i fremtiden.

Der vil i nedenstående svar på spørgsmålene fra Bjarne Bo Jørgensen blive redegjort nærmere herfor.

Veterancentret vurderer, at Homemind hypotetisk set rummer en række kvaliteter, og at det på sigt kan være interessant at afprøve denne type intervention.

Men Homemind er alene en ny behandlingsform pga digitaliseringen. Selve konceptet rummer ikke noget nyt, idet projektet er en netbaseret udgave og kopi af det behandlings- og reintegrationsforløb, som danske soldater på nuværende tidspunkt modtager. Med andre ord er konceptet og begrebet "Homemind" udviklet af MPA, og dækker de psykologiske tiltag, der ligger i denne tilgang og den forståelse af soldaters behov for reintegrations og evt. behandling efter en udsendelse til en krigszone. For forståelsens skyld er denne støttende indsats før, under og efter udsendelse beskrevet i bilag 01.

Spørgsmål B: Hvordan kan forsvaret sige nej til et omkostningsneutralt projekt, som reelt er en gave til forsvaret fra fornyelsesfonden – og ikke en udgift?

Veterancentrets kommentarer: Veterancentret er ikke enige med Bjarne Bo Jørgensen i, at Homemind er omkostningsneutralt og en gave til forsvaret. Det er korrekt, at der i projektet indgik finansiering af deltagende psykolog fra MPA, som skulle indgå i projektet – og dermed bidrage til at udvikle et kommercielt program, som Context Consult qua eneansvarlig for projektet ville modtage alle indtægterne for.

Samtidig kan det diskuteres om det er rimeligt, at forsvaret på lige fod med andre efterfølgende skulle købe licenser til de behandlingsmoduler, som man havde bidraget med ressourcer til udviklingen af. Hvis det efter udvikling af Homemind blev besluttet, at programmet skulle tilbydes danske soldater. Denne omkostning er ikke ubetydelig, men afhænger naturligvis af, hvor stor en målgruppe, denne behandlingstilgang skulle udbydes til. På trods af flere forsøg, var det ikke muligt at få mere præcise oplysninger fra Bjarne Bo Jørgensen om priserne for de enkelte moduler, support og uddannelse, som forudsættes i anvendelsen af de lignende programmer til civile.

Under alle omstændigheder vil anvendelse af Homemind medføre omkostninger, der er vanskelige at forudsige. Finansieringen af disse omkostninger skulle findes gennem effektivisering, idet Homemind skulle medføre reduktion på omkostningerne til psykologbehandling til under det halve af i dag, men som nævnt andetsteds vurderer Veterancentret, at validiteten er lav i præmisserne, der ligger til grund for denne påstand.

Spørgsmål C: Hvordan kan man acceptere, at forsvarets begrundelse for et nej er manglende ressourcer, når forsvaret har en ubrugt reserve på 1½ mia kr.?

Veterancentrets kommentarer: Den væsentligste begrundelse udover økonomien som anført i svar B og usikkerhed om effekten i fht kerneopgaverne for ikke at indgå i projekt Homemind var for Veterancentret udfordring ifht personaleressourcer – psykologressourcer. Det handler i al væsentlighed om at sikre de rigtige psykologressourcer er til rådighed i fht kerneopgaverne og driften, herunder støtten før, under og efter udsendelse til missionsområder. MPA har kun få psykologer, der både har solid erfaring i krisepsykologi og den fornødne erfaring fra forsvaret og med INTOPS. Der er aktuelt ved at blive ansat en større gruppe nye psykologer i MPA grundet udvidet opgaveportefølje og udvidelse af indsatsen i kerneopgaverne i forlængelse af veteranpolitikken. Men selvom der er vakante stillinger og penge, har besættelsen af disse stillinger kun kunnet ske trinvist. At intervenere i dette felt kræver nemlig højt specialiserede psykologer, som MPA selv efteruddanner.

Ud fra en konkret vurdering, kan Veterancentret for nuværende ikke afse de specialiserede ressourcer, som det vil kræve at bidrage til udvikling og implementering af et relevant, men dog eksplorativt projekt af denne type. De specialiserede ressourcer som MPA har, skal anvendes til kerneopgaverne, for at sikre den fornødne kvalitet og kontinuitet.

Bjarne Bo Jørgensen tilbød en meget kvalificeret psykolog med solide erfaringer i krisepsykologi kunne levere det meste af psykologindsatsen. Men denne person har ikke

erfaring fra forsvaret og vedr. udsendelse, hvilket er helt centralt i fht at omsætte programmet til brug for veteraner. Samtidig er der pga etablering af Veteracentret som ny myndighed og opgavepres ikke overskud til igangsætning af større udviklingsprojekter, hvor spørgsmålet om effekt er så usikkert og endelig er der ikke de fornødne muligheder for at forankre projektet ordentligt i MPA, som er en forudsætning for alt vellykket udviklingsarbejde.

Spørgsmål D: Hvordan kan forsvaret sige nej til et projekt, der kan reducere omkostningerne til psykologbehandling til det halve i en situation, hvor forsvaret de kommende år skal spare 3 mia. kr.?

Veteracentrets kommentarer: Fra Veteracentrets side betvivles det ikke, at nogle soldater muligvis ville kunne profitere af netbaseret psykologisk intervention.

Det er dog uklart om denne form for intervention vil kunne passe på netop soldater som målgruppe. Der kan opstilles hypoteser om effekten, men de kan ikke dokumenteres.

En del af de soldater, der modtager behandling vil ikke kunne bruge den netbaserede metode, da der for soldaters vedkommende ofte er traumerelateret behandling involveret. Denne behandling kræver af etiske grunde, at der er en terapeut til stede, og kan derfor ikke gennemføres netbaseret.

Samtidig er der et centralt forhold, som adskiller danske soldater og veteraner markant fra soldater fra mange andre lande (og muligvis også civilbefolkningen), nemlig at langt de fleste danske soldater udtrykker stor tilfredshed med at have en direkte kontakt til den psykolog, som de er i behandling hos. HOK v/oberst Lars Møller har gennemført en undersøgelse, at ca. 90% af de danske soldater ikke vil tøve med at søge psykologbehandling ved behov. Til sammenligning viser lignende undersøgelser, at det samme kun gælder 50% af soldaterne i USA. De danske resultater kan i høj grad tilskrives en bevidst strategi og indsats.

En præmis for at undgå en negativ præget veterankultur er bl.a., at der etableres en relation mellem behandler og veteran. Erfaringerne viser, at den personlige og professionelle kontakt er bærende. Der er en risiko for, at en netbaseret intervention vil medføre en mere overfladisk kontakt, og dermed lavere kvalitet i behandlingen. Det forventes, at dette adskiller sig fra en civil målgruppe, som Bjarne Bo Jørgensen refererer til, når det nævnes, at disse programmer forventes at kunne bibringe en væsentlig besparelse. Fra Veteracentrets side betragtes dette som et godt og væsentligt mål under forudsætning af kvaliteten opretholdes, men validiteten i denne præmis, vurderes ikke dokumenteret. Da målgruppen er soldater med lettere eller moderate lidelser, er der en betydelig risiko for, at Homemind bliver en "plusydelse", der måske bidrager til højere serviceniveau, men som ikke nødvendigvis bidrager til øget effektivitet. Dette skal dels ses i sammenhæng med evt. anvendelse af Homemind medfører omkostninger til licenser, support, uddannelse og psykologfaglig bistand, dels at der ikke er tilstrækkelig validitet i præmis for Context Consults hypotese om at det er muligt at halvere antallet af psykologsamtaler i forhold til danske soldater og dels risikoen for at nedsætte kvaliteten i forhold til den nuværende intervention, da halvering af samtalerne ville skulle medføre en meget stor begrænsning af den direkte kontakt mellem psykolog og soldat.

Homemind – Veteracentrets indsats før, under og efter udsendelse i hovedtræk

I Danmark er der i dag udviklet et meget fintmasket net i forhold til at samle soldater op, der vender hjem fra robuste missioner i udlandet. Den samlede støtte til veteranerne, består bl.a. af følgende elementer:

- En omfattende præventiv indsats gennem undervisning af personel inden de udsendes. Dette varetages af flere faggrupper, herunder socialrådgivere og psykologer fra Veteracentret.
- Støtte under udsendelse gennem en lang række initiativer med indsats fra psykologer og socialrådgivere. Psykologerne befinder sig i gennemsnit 60-80 dage ude i missionsområderne pr. udsendt hold. Udover kriseintervention foretages præventive interventioner, der bl.a. forbereder soldaterne på at komme hjem på leave og på at forlade missionen (end of tour). I forhold til sidstnævnte gennemgår soldaterne en debriefing med psykologer. Desuden tilbydes de individuelle samtaler inden de forlader deres mission. Dette er en del af det efterfølgende reintegrationsforløb, som soldaterne sluses ind i efter hjemkomsten til Danmark.
- Støtte efter hjemkomsten. En række faglige aktører involveres i reintegrationsforløbet efter hjemkomsten, der har til formål at støtte soldaterne i omstillingen fra at være soldat i en krigszone til igen at være i et civilt samfund. Soldaterne tilbydes støtte fra socialrådgivere, job- og uddannelsesrådgivere, rehabiliteringsspecialister og psykologer i en periode på tre måneder, hvor de gennemgår psykologiske programmer. Alle soldater testes psykologisk ved hjemkomsten og igen tre måneder efter. Dette er et forholdsvist omfattende set up, som har vist sig værdifuldt, da det tidligt i forløbet behandler en række af de problemstillinger, som soldaterne udvikler vel og mærket på et tidspunkt, hvor problemstillingerne typisk ikke har udviklet sig til psykosociale problemstillinger. Soldaterne henvises endvidere til Veteracentrets psykologiklinik, når dette vurderes nødvendigt. (Dette er alene en beskrivelse af standardtiltag. Der tilbydes en lang række andre konkrete tiltag, som dog udelades i dette notat. Veteracentret står gerne til rådighed for uddybning såfremt dette ønskes.)